

Pædagogisk læreplan for Rugvej 2019/2020

Højreklik her og vælg Skift billede for at indsætte billede eller logo

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Lovgrundlag

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Den konkrete læreplan giver institutionen en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i hvert enkelt dagtilbud i forhold til den lokale børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til institutionen at beslutte, hvordan der konkret arbejdes med den pædagogiske læreplan. Læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som kan bruges aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og den pædagogiske praksis.

Klyngestruktur og læreplanerne

Det er politisk bestemt, at dagtilbudsområdet i Københavns kommune er opdelt i Klynger, hvilket betyder at Klyngen hænger sammen på en række forskellige parametre. Her i Klynge B har vi organiseret os i et ledelsesteam, hvor vi trækker på hinandens kompetencer, og dermed får en bred viden. Ledelsen arbejder med at have tovholderfunktioner der går på tværs af institutionerne, herunder ligger også den nye styrkede læreplan. I Klynge B arbejder vi med lokale læreplaner for de enkelte enheder, da vores børne – og familiegrundlag er meget forskelligt.

Personalet i Klynge B har to gange om året fælles personalemøder, hvor der arbejdes med at opbygge et fælles vidensgrundlag, samt at understøtte faglig sparring. Personalet har forskellige funktioner i de enkelte enheder i forhold til den faglige udvikling, og her arbejdes der også på tværs af Klyngen. Som eksempler kan nævnes: sprognetværk, Kbh. barn netværk og også de faglige fyrtårne.

[Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#)

De faglige Fyrtårne

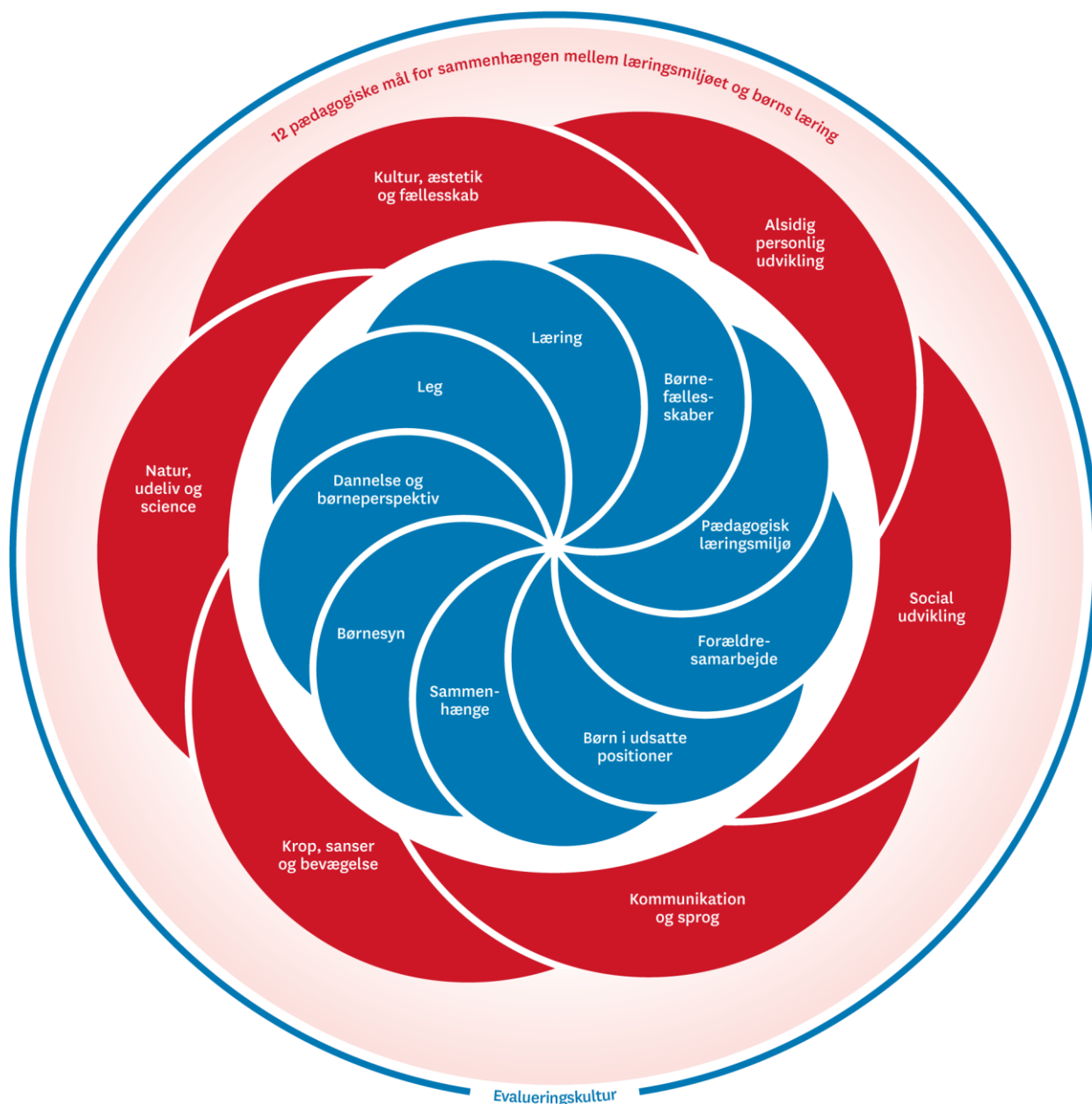
Når læreplanen er udarbejdet, er der fra hver enkelt enhed udpeget en eller to Fyrtårne, der har til opgave, sammen med den pædagogiske leder at understøtte arbejdet med læreplanen i praksis. Det er ligeledes Fyrtårnene der, sammen med den pædagogiske leder, løbende skal revidere og justere i den pædagogiske læreplan. Det er meningen at læreplanen skal være et dynamisk dokument, der løbende ændrer sig alt efter hvilken børne – og familiesammensætning der findes på vores forskellige institutioner i Klynge B.

Høj faglig kvalitet i Klyngen

I Klynge B arbejder vi med at sikre, og udvikle, vores faglighed til gavn for børn og familier. Vi har gennem de seneste år arbejdet på at udvikle fagligheden på tværs i Klyngen ved hjælp af indsamling af ny viden på vores fagområde, der kobles på vores erfaringer fra praksis.

I arbejdet med de nye styrkede læreplaner vil vi synliggøre den faglig profil for alle medarbejdere i Klynge B. Denne profil tager udgangspunkt i lovgrundlaget for den nye styrkede læreplan. Profilen vil blive kvalificeret i samarbejde med bestyrelse og Klyngens 7 forældreråd. forældreråd.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendt-

gørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

- **Børnesyn:** Vi fokuserer på det enkelte barns kompetencer og ressourcer. Vi arbejder med anerkendelse, nærvær og omsorg som fundament for arbejdet med alle børn på Rugvej. Vi betragter barnet som en helhed med plads til individuelle behov. Vi finder det vigtigt at det enkelte barn får mulighed med at bidrage med egne input til den pædagogiske praksis.
- **Dannelse og børneperspektiver:** Børnene har ofte indflydelse på de pædagogiske aktiviteter der foregår i hverdagen, for selvom vi arbejder ud fra planlagte forløb, sørger vi altid for at inddrage børnenes perspektiv, så de på denne måde oplever at være aktive med skabere af deres eget liv. Vi vægter at følge børnene i legen, når det understøtter deres udvikling. Vores udformning af vores pædagogiske læringsmiljøer tager altid sit udspring i vores aktuelle børnegrupes behov.
- **Leg:** Når vi benytter os af, leg og bevægelse arbejder vi ud fra 4 overordnede pædagogiske mål som vi målretter vores aktiviteter imod. Disse pædagogiske mål er: fysisk, psykisk, kognitivt og socialt. Vi har fokus på at bevægelse ikke kun foregår bestemte steder, men at anvende bevægelse og fysisk udfoldelse i hverdagen. På Rugvej er det ok at sige nej til at lege, hvis bare man gør det på en ordentlig måde. Dette er vi voksne med til at lære børnene, så de bliver mindst muligt kede af det. Vi betragter legen hos børnene som en kreativ udfoldelse uden produkt, men som en understøttelse af børns udvikling.
- **Læring:** Vores læringsbegreb er tæt knyttet til legen, og vi mener at megen læring hos børnene foregår gennem legen. Det er gennem legen at børnene erkender verden, og det er gennem legen at børn kan sætte følelser og holdninger ind i forståelige rammer. I legen øver de sig i konfliktløsning, samarbejde, forhandling og mange andre vigtige sociale spilleregler. I vores pædagogiske læringsmiljø er der dagen igennem forskellige læringsrum som børnene er en del af. Det er vores opgave som voksne at være i disse læringsrum sammen med børnene, at støtte og udfordre dem her.
- **Børnefællesskaber:** Vores pædagogiske aktiviteter samt børnefordelingen er planlagt om formiddagen, og derved kommer børnene til at være med til forskellige voksne samt at opleve differentierede pædagogiske tiltag. Vi mener at dette er med til at give børnene optimale betingelser for deres

generelle udvikling. Vi forsøger at stille fællesskaber til rådighed, hvor det enkelte barn har mulighed for at indtage forskellige positioner, og hermed lære noget nyt. Det er vigtigt at barnet får mulighed for at deltage i differentierede fællesskaber og oplever sig som en del af disse.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes? Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vores pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt ud fra tre forskellige pædagogiske elementer: Voksenstyrede aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt vores rutinesituationer. Vi sigter hele tiden mod at finde en balance mellem de tre elementer, da der er vigtige dele af læring for barnet i alle tre elementer. Vi bruger naturligt bevægelse og fysisk udfoldelse i vores hverdag. Dette gælder selvfølgelig i vores voksenstyrede aktiviteter, hvor vi har en del fysiske aktiviteter hver dag. Vi er opmærksomme på at følge børnenes spor, og forsøge at udvide læringen for dem i de selvvalgte aktiviteter. I vores rutinesituationer er vi opmærksomme på at f. x. den sproglige udvikling lige så godt understøttes i puslesituationer eller i garderoben, som i de sprogaktiviteter vi stiller til rådighed, og hvert element har sin egen værdi. Vi anser alle elementer i vores hverdag som vigtige læringsrum for barnet, der alle har noget forskelligt at byde på. Det er de voksnes ansvar at have øje for at de forskellige læringsrum bruges på den bedste måde.

Samling er en vigtig del af Rugvejs hverdag og et struktureret læringsrum for såvel store som små. Hvert enkelt barn har mulighed for at deltage på sit eget niveau, og bidrage til fællesskabet på det niveau de befinder sig.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

På Rugvej anser vi vores forældre for at være en ressource i barnets liv. Vi vil gerne have et tæt samarbejde med forældrene, og i hverdagen prioriterer vi at have en tæt dialog med forældrene om barnets udvikling og trivsel. Vi afholder jævnligt møder med forældrene for at kunne afstemme forventninger med hinanden, og have en snak med forældrene om, hvad det betyder at gå i daginstitution. I løbet af året afholder vi forskellige typer af sociale arrangementer som eksempelvis fejring af jul, sommerfest, forældrekafe osv., hvor vi har fokus på det sociale sammenhold i forældregruppen. Vi råder og vejleder forældre i forhold til barnets udvikling og trivsel i .

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

På Rugvej har vi jævnligt børn, der i kortere eller længere tid befinder sig i en udsat position, enten pga. barnets socioøkonomiske baggrund, manglende sprog eller andre årsager. Vi arbejder med børn i udsatte positioner ud fra et blik på barnets styrker og kompetencer, som vi sigter mod at udvide hele tiden med blik for at barnet kan være en del af forskellige børnefællesskaber, og bidrager med det barnet kan. Vi tilstræber at tilrettelægge vores pædagogiske læringsmiljø gennem hele dagen, så vi kan opnå deltagelse fra alle børn hen over dagen. Det er den voksnes ansvar at sikre at alle børn har fællesskaber som de er en del af i løbet af hele dagen.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Er ikke aktuelt for Rugvej, da vi er en ren vuggestue.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi bruger lokalområdet aktivt, og går jævnligt ture i området. Vi bruger bl.a. Mosen og resten af lokalområdet. Vi går jævnligt ture i lokalområdet, og taler med børnene om deres omgivelser i Brønshøj.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

På Rugvej er vi fuld gang med at udvikle vores fysiske læringsmiljøer, der skal tilrettelægges efter vores aktuelle børnegruppe. Vi bestræber os på at indrette vores rum, så det er tydeligt for børnene, hvad der skal foregå, og så rummet kan fungere som ”en 3. pædagog”. Vi er opmærksomme på, at rummene skal være æstetisk indrettet, og at der ikke er for meget rod der forvirrer børnene. Når rummene er indrettet optimalt i forhold til den aktuelle børnegruppe, vurderer vi at det også giver et bedre psykisk miljø for børnene, idet dette vil minimere antallet af konflikter, og understøtte leg i mindre grupper. Vi er i vores indretning opmærksomme på at tilgodese de to køn, at der er plads til både fordybelse og vild leg. I løbet af dagen opdeler vi børnene i mindre grupper, og sørger således for at der er plads til at få øje på det enkelte

barn, samt at kunne gribe børnenes initiativer og perspektiver. Vi betragter arbejdet med det fysiske læringsmiljø som noget der skal foregå ofte, alt efter hvad der er af behov i den enkelte børnegruppe.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I vuggestuen inddeler vi os hver dag i mindre grupper, så vi får mulighed for at få øje på børnene hver især. Vi sammensætter grupperne på tværs af køn og alder, så børnene får mulighed for at spejle sig på forskellige måder i de forskellige fællesskaber. På denne måde bliver det også muligt for barnet at bidrage til fæl-

lesskabet på varierende måder. Når vi arbejder i mindre grupper, kan vi se at det er godt for børnenes evne til fordybelse, idet det bliver lettere at undgå forstyrrelser fra andre børn og voksne. Vi bestræber os på at have en vekselvirkning mellem vokseninitierede aktiviteter, og børneinitierede aktiviteter. I de voksenstyrede aktiviteter bestræber vi os på at kigge efter tegn hos børnene i forhold til hvordan aktiviteten skal udføres. Disse tegn er nogle vi skal kigge efter hos vuggestuebørnene, alt efter hvilken sproglig og kommunikativ kompetence barnet besidder. Et eksempel på tegn i vuggestuen kan være at vi er på tur til Mosen, men da interessen for gravemaskinen på vej derhen er større vælger vi at blive ved gravemaskinen, da flere børn med kropssprog tydeligt viser at de meget gerne vil blive ved gravemaskinen. Samtidigt er vi bevidste om, at vi som voksne også skal introducere barnet til nye ting, der kan vække en nysgerrighed hos barnet.

I vores rutinesituationer ligger vi vægt på at barnet er så selvhjulpent som det er muligt, så barnet får en oplevelse af at kunne noget selv, og mestre ting. Rutinesituationerne er samtidigt et godt læringsrum for barnet til at øve sig i vedholdenhed. I både vuggestuen og børnehaven inddrager vi børnene i de daglige gøremål, f.eks. ved at deltage i borddækning, af- og oprydning, på denne måde får barnet en oplevelse af at yde et betydningsfuldt bidrag til fællesskabet og en følelse af at mestre.

Vi anerkender barnets følelser, hvilket betyder at vi siger højt hvad vi ser barnet føler, og herefter hjælper vi barnet med at rumme følelsen. På denne måde bliver barnet klar over de forskellige følelser er i orden at have, og at de voksne hjælper med at rumme, og være i følelsen. På denne måde får barnet en oplevelse af at være god nok som dette er. Vi tilstræber at alle børn hos os skal have en tryk og meningsfuld dag, alt efter hvad barnets behov er.

Vi arbejder med alsidige personlige kompetencer, når barnet:

- får mulighed for at fortælle, hvad det ved og oplever
- tegner, maler og fortæller historier
- leger med sine kammerater

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

På Rugvej har vi legen som omdrejningspunkt, da det er gennem legen at børn erkender verden, og samtidigt er legen et sted hvor den voksne kan være deltagende, understøttende eller tilbagetrukket. I legen er det muligt at øve børnenes sociale kompetencer. Vi viser, hvordan man leger, og vi øver legekompetence. Det gør vi fx. ved at vise børnene hvordan man leger, at man kan spørge om lov til at være med i en leg, eller hvordan man som barn kan byde ind i en leg ved at tilføje et element som de andre ikke havde tænkt på. Sidstnævnte kræver ofte understøttelse fra en voksen, der er på sidelinjen i legen. I de daglige pædagogiske aktiviteter har vi faglige overvejelser med henblik på at skabe nogle grupper, hvor børnenes sociale kompetencer er i spil. I legen øver børnene sig i konflikter, konfliktløsning, samarbejde Når vi er på legepladsen i en stor gruppe, har børnene mulighed for at øve sociale kompetencer på en anden måde end i de voksenskabte grupper, og her er de voksnes rolle at være guidende og faciliterende i legen. Fx kan den voksne sætte en leg i gang på legepladsen, for at få børnene med i et fællesskab, eller at være understøttende med rekvisitter til en eksisterende leg. Det er også gennem legen at børnene kan støttes i at aflæse andres signaler, og give udtryk for deres egne følelser og behov.

Vi arbejder med sociale kompetencer, når barnet:

- øver sig i at lytte til sine kammerater
- øver sig i at hjælpe andre
- finder på gode lege sammen med andre
- trøster en kammerat

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores pædagogiske læringsmiljø på Rugvej er tilrettelagt så børnene har mulighed for at kunne udtrykke sig på mange forskellige måder. De sproglige kompetencer hos børnene er forskellige både pga. aldersforskel eller andre faktorer. Vi arbejder med at børnene har mulighed for at udtrykke sig gennem både kropssprog, mimik og tale. I vuggestuen laver vi aktiviteter der er afstemt efter børnenes alder og funktionsniveau, og som er genkendelige. Vi sætter ord på alt hvad vi gør, og her er vores rutinesituationer gode læringsrum for at øve den sproglige kompetence hos børnene. I legen kan børnene udtrykke sig, komme med forslag til hvordan legen kan foregå og selv komme med tilføjelser.

Både det nonverbale og det verbale sprog er vigtigt, da det er en forudsætning for deltagelse i forskellige fællesskaber. Det er vigtigt t vi stimulerer børnenes ordforråd, begrebsforståelse og sproglige nysgerrighed. Det er et arbejde der foregår på forskellige måder gennem det pædagogiske læringsmiljø hele dagen, men som selvfølgelig ser forskelligt ud alt efter om det er ved samling, under spisningen, hvor der er mulighed for tæt dialog, eller på legepladsen, hvor den sproglige understøttelse af børnene retter sig mod at guide børnene.

Rugvej har en sprogansvarlig vuggestuen, og såfremt der er børn der har behov for en særlig sproglig sti-

mulering, kan de blive indstillet til talepædagog efter en dialog med forældrene. En del af talepædagogens arbejde vil være at tale med personalet om, hvordan det pædagogiske læringsmiljø kan tilrettelægges så det understøtter barnets behov.

Vi arbejder med sproglig udvikling, når barnet:

- får læst historie – gerne på mange måder, f.eks. dialogisk læsning – og selv kan fortælle
- får plads til at bruge sit sprog i dialog med andre
- leger med sproget, f.eks. med rim, remser og sang
- mødes af voksne, der bruger babytegn til at understøtte sproget for de mindste
- i indretningen i vuggestuen mødes af billeder, fotos m.m. i øjenhøjde, og som man kan tale sammen om
- mødes af opmærksomme voksne, der hjælper med at 'sætte ord på'.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi ønsker at arbejde med krop og bevægelse på en måde der understøtte at barnet skal kende sin krop. Hvis barnet kender sin krop, giver det større selvtillid og selvværd.

Vi bestræber os på at lave forskellige bevægelseslege, både som voksenstyrede aktiviteter som fx slås kultur, ypga og mindfulness eller at bygge motorikbaner hvor børnene selv laver banen. Når vi er på legepladsen i forskelligt slags vejr, understøtter det barnets sanser motorik, og oplevelse med forskellige former for materialer som f.eks. sand, mudder, vand, sne regn osv. Alt sammen er det med a til at give børnene en forståelse af deres egen krop og dennes reaktioner. Ved indendørs aktiviteter, der styrker barnets finmotorik, kan barnet samtidigt få styrket sin evne til at fordybe sig i længere tid ad gangen, tilpasset efter barnets alder og funktionsniveau. Vi har meget få regler i forhold til hvad børnene ikke må med deres krop, fx må børnene gerne sidde på bordene og tegne, løbe på gangene o.a. Ved at styrke børnenes motorik gavner det deres indlæringssevne og selvsikkerhed.

Vi arbejder med krop og bevægelse, når barnet:

- leger indenfor med skamler, løbebane, skummoduler, bolde, gynger m.m., som kræver bevægelse
- er ude på legepladsen, hvor krop og bevægelse er tænkt meget ind ved renoveringen i 2014
- er på udflugt til steder uden for vuggestuen, f.eks. til andre legepladser eller løbeture i mosen
- laver rytmik og leger krop- og bevægelseslege
- modtager en sund, inspirerende og ernæringsrigtig kost.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

På Rugvej mener vi, at det er vigtigt, at børnene får konkrete og positive erfaringer med naturen. Vi kan som voksne vejlede børnene om naturen og dens ressourcer, men det er lige så vigtigt at barnet selv erfarer hvad der sker i naturen, og får lov til at lugte, smage, høre og mærke naturen. Vi er generelt ude i al slags vejr, både på vores legeplads og på ture rundt i lokalområdet. Vi taler med børnene om, hvordan vi kan have respekt for naturen, hvordan vi passer på naturen, og hvad vi kan bruge naturen til. Vi bruger naturen kreativt, såsom kastanje kunst, blad kar eller stenstøtter. På vores legeplads har vi et sanseværksted, hvor vi kan lave forskellige eksperimenter sammen med børnene.

Vi bruger også naturen som værksted, og laver forskellige eksperimenter sammen med børnene, så de kan få en forståelse af hvad der fx sker med sne når det bliver varmt i vejret igen. Alt efter alder og funktionsniveau taler vi med børnene om årstidernes skifte, og hvordan vi kan mærke det på vores egen krop når vi er på legepladsen.

Vi arbejder med naturen og naturfænomener, når barnet:

- er ude på legepladsen, hvor naturen er tænkt meget ind ved renoveringen i 2014
- kigger efter og studerer bænkebidere under træstubbene, leder efter snegle, ser egernet plukke nødder, holder øje med fuglekasserne, ser sommerfugle i sommerfuglebusken
- dufter, føler og smager på blomsterne og krydderurterne i plantekasserne
- opdager regn, tordenvejr, sne og sol, og vi taler og synger om det
- mærker kulde og varme i luften. Stenen, der bliver varm og kold på legepladsen, ligesom gelænde-

- ret på trappen
- samler blade og andre ting i naturen
- er på tur lige ned i mosen og møder masser af gæs, ænder, svaner og fugle
- på parkeringspladsen møder naboens kat, som gerne vil aes.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi afholder mange forskellige traditioner på Rugvej jul, påske, fastelavn osv. Vi bruger bl.a. tid i vores samling til at tale om disse ting. Vi holder sommerfest, forældrekafe, bedsteforældredag som en del af vores årlige traditioner.

Når vi laver kreative aktiviteter sammen med børnene, har vi fokus på hvad der sker i processen, og er opmærksomme på, at det enkelte barn ikke altid laver et produkt de kan tage med hjem. Det vigtige for os er den proces som barnet er i når vi laver kreative aktiviteter, og at barnet kan øve sig i finmotorisk kompetence, at fordybe sig i noget og være en del af det fællesskab netop der hvor de er.

Vi arbejder med forskellige materialer som fx vådt kartoffelmel, maling, fjer, vand osv. Vi klipper, limer og

tegner meget og udfordrer børnenes fantasi ved at introducere dem til flere forskellige fremgangsmåder indenfor et givet emne. Vi tager selvfølgelig barnets alder og funktionsniveau i betragtning så barnet oplever at få passende udfordringer.

Vi arbejder med kulturelle udtryksformer og værdier, når barnet:

- tegner og maler
- leger med at klæde sig ud
- kigger på billeder, og vi taler om det
- leger og bruger sin fantasi
- synger, hører og laver musik
- ser teater
- holder fester i vuggestuen
- mødes af en indretning i institutionen, der giver noget at kigge på og tale om.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

>Skriv her.< .

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

>Skriv her.< .

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC